

Борис Черкас*

[Огляд] Сень Д.В. Казачество Дона и Севере-Западного Кавказа в отношениях с мусульманскими государствами Причерноморья (вторая половина XVII — начало XVIII в.). — Ростов-на-Дону, «Издательство Южного федерального университета» 2009. — 278 с.

У 2009 році в Російській Федерації побачила світ монографія Дмитра Сень «Казачество Дона и Севере-Западного Кавказа в отношениях с мусульманскими государствами Причерноморья (вторая половина XVII — начало XVIII в.)». — Ростов-на-Дону, «Издательство Южного федерального университета» 2009. — 278 с.

На початку роботи зазначено, що вона присвячена «...різноманітним питанням відносин козацьких спільнот Дона і Північно-Західного Кавказу (Кубані) з Кримським ханством і Османською імперією. Проблема досліджена в контексті відносин Росії і мусульманських країн Причерномор'я.

Структурно книга складається з трьох глав і семи підглав. У першій главі показано тенденції і практики відносин донського козацтва з мусульманськими державами Причерномор'я у другій половині XVII ст. (С. 20–99). Підглавами є: «Донське козацтво у відносинах з Кримським ханством і Османською імперією: загальна характеристика, тенденції розвитку в XVII ст.» (С. 20–57); «Міжнародне становище Кримського ханства, Османської імперії, Російської держави і донського козацтва (1670–1680-ті рр.)» (С. 58–99).

Глава друга присвячена життєвим стратегіям донського козацтва в останній чверті XVII ст. в умовах «релігійної війни» і початкового етапу освоєння Кавказу (С. 100–168). Глава складається з двох частин: «Донське козацтво після церковного розколу: «релігійна війна» і рух донських старообрядців» (С. 100–138); «Поразка сторообрядського руху на Дону і початковий етап освоєння донськими козаками Кавказу (1680–1690-ті рр.) соціальна адаптація, відносини в середині груп» (С. 138–168).

Третя глава досліджує становлення, розвиток та нові соціальні практики козацтва Північно-Західного Кавказу (Кримського ханства) наприкінці XVII ст. — початку XVIII ст. (С. 169–260). В главі міститься три під глави: «Козаки кримського ханства: початковий етап складування військової організації та освоєння простору (1690-і рр. — початок XVIII ст.)» (С. 169–203); «Рух К.А. Булавіна на Дону і його роль в історії козацтва Кримського ханства» (С. 203–234); «Початковий етап соціальної адоптації донських козаків на території Кубані: роль кримсько-османського державного фактору» (С. 234–260).

* Борис Черкас — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, Інститут історії України НАН України, bogys_ch@mail.ru.